Vita Senece Paullo Pompilio auctore.

Inc-128

128

Hier.o Paulo dedica ~~da~~ su obra de Barcinone a la Paulo Pom
pilio i al fin de la obra da a entender que ambos eran natu
rales de Barcelona: Hec perstrinximus Pompili de urbe ex qua
editi in lucem sumus. Te nunc civicem accingi cupio ad id quale
me ipse rogasti: atque nos strictim de urbe nostra descripsimus, tu
quoque excellentius, vel potius communis urbis res iusto sed clariori
opere absolvas.

Pauli Pompilij liber .I. Annei ſenecę vita. ad Joannem Lopim decanum valẽtinum. Pręfatio. Caput primum.

Pompilius Joanni Lopi Decano Valentino Salutem. Cum aliqñ de Senecę philoſophi vita cum Pomponio Lęto ſermo fuiſſet: ⁊ ꝙ nuſquã vno in loco legeretur collecta: ⁊ ꝙ id nequaqꝫ veterꝝ negligentia factũ ſit: ſꝫ incuria quadã poſteriorꝝ: qui priſca cõtempſere cõmiſeratio ingẽs nos ſubijt. Nam tot ac tanta ex illuſtrib⁹ hiſtorię Romanę monumẽtis Goticis Vandaliciſqꝫ ruinis periere: ꝙ niſi gręci ſcriptores opẽ tuliſſent De tam nobili. R. P. ac tãto imperio melior pars deſideraretur. Itaqꝫ pſuaſus ſum eodem auctore: vt quicqd de illo ſanctiſſimo viro varia multiplicíqꝫ excerpi poſſet lectione colligerem ⁊ vnico libello cõplecterer. Verũ circũſpicienti mihi cui dedicarem: imprimis tua ſingularis erga me beniuolẽtia Joãnes Lopis occurrit: admonuitqꝫ vt tuo potiſſimũ noĩe cõſecrarem. ea quidem a tenera ętate inita ad hãc vſqꝫ diem cõſtantiſſime creuit. ſꝫ ⁊ hui⁹ meę in te obſeruantię pter eam quã dixi cãm alię quoqꝫ nec min⁹ idoneę fuerũt Vna eſt ꝙ ipſe philoſoph⁹ es ⁊ ſacrę theologię religioſiſſimus aſſertor. Quapropt̃ inſignis phi: ac ꝓpe chriſtiani vita nulli ꝗ̃ tibi oportunius exhiberi potuit. Altera vero: ꝙ tantus es apud optimũ principem Rhodoricum Borgiã. S.R.E. Vicecancellariũ: vt merito Herculi ſis comparãdus: qui vt exiſtimauit antiqtas Atlãti Mauro in cęlo ſuſtinẽdo opitulat⁹ eſt. Ille quidem patꝝ prudẽtiſſim⁹ vn⁹ pene omnium cũcta aplicę curię obit: in ei⁹ mente regum cęterorũqꝫ principum toti⁹ orbis chriſtiani res vertũtur ⁊ diguntur. Verũ feſſo tu ſubis tu firmiſſimis humeris omne pondus excipis ⁊ qđ non min⁹ omnes admiramur: id facis tam fortiter ꝗ̃ libenter: gaudẽte etiam ipſo pñcipe ne dum ſidẽte: Id autem haud iniuria licet em̃ quod veritas habet etiam coram ſine aſſentatiõe dicere. Accedit ad hęc ſplẽdor fa-

milię ⁊ generositas ꝙ̄ honestissima. ꝑterea Hieronymi fr̄is
comitas atq̧ benignitas. Js militię auratę vir functꝰ etiam
nuper illustri legatiōe ab Jnnocētio octauo ad regem Pan
noniaꝝ quem hoīm quem ve cęlestium ad se amandum ani
mi ꝟtutibꝰ non ꝓuocet: Jtaq̧ hę vel singulę res ad tuū or/
nādum celebrādumq̨ nomen me inuitarūt. Quare suscipe
ea qua mea scripta ꝓbare soles ⁊ hoc pręsens munꝰ alacrita
te ⁊ clientis tui lucubratiōes solita nitere prudētia remitte/
re meliores. Potes em̄ ⁊ vt potes voles: cū ⁊ posteritati ſp̄
prodesse studeas: ⁊ me cui optime cōsultum vis id maxīe cu
pere vt quę scripsero emendētur ītelligas. Nos em̄ quem/
admodū coloni ī male cultis agris vtiles herbas aut raras
aut latētes rimātur sic q̇ diuersos historię scriptores cōqui
sita hęc: pauca etiam de Lucano ⁊ Quintiliano quibusdam
adiectis ī libellum quem iam leges tua fisi vsiq̨ eruditione
collegimus atq̨ digessimus

¶ De nobilitate Gentis Hispanię ¶ Caput secundū

f Amilię equestres Romę ex Hispania clarissimę fue/
rūt nō vna sed multę ⁊ plurimi vbiq̨ nominis apud
oēs qui historias Romanas legerūt ⁊ audiuerunt. Siqui
dem huc Melas misit Cingenteratū: Silios Jtalica prius
consulum post cęsaꝝ patria. mitto Quintilianū rhetorē: vt
in opinione est calaguritanū Martialem Bilbilitanū poe/
tā: atq̧ alios multos mediocris fortunę: ⁊ si Quintilianus
ornamēta cōsularia ꝑ clęmētem adeptꝰ est. Sꝫ ⁊ insulares
quoq̨ ex Gadibꝰ Columellę ⁊ magis celebres Balbi par/
tibꝰ. R. P. gerendis admissi sunt. At si ad Neruę: Traia
ni: atq̨ Hadriani t̄pa ⁊ demū Theodosij descēderimꝰ vtrū
q̨ ordinē: nec minꝰ reliquam ciuitatē ab Hispania ꝑfectis
impleturi videmur. ⁊ vt Quintilianū Galba: ita Nerua.
L. Anneū Floꝝ ⁊ tum vterq̨ senex ambos adhuc adolescē
tes in vrbem deduxit. hūc e Bethica illum e Tarraconensi
Quintilianū olim ꝑsidiū Augusti Calaguritani: hūc eādē
genuit Corduba quę ⁊ Senecā nr̄m ⁊ Lucanū ⁊ Senecā

L. Annæū Florum ē Corduba deduxit Nerua.

alteꝝ: multoſq; p̄terea: ſua tum fama: tum gloria nō ignobi-
ob. les: ub quam ſobolem merito quondā vt Colonia patritia diceretur ea vrbs cognomentum accepit.

Cor.a dicta Colonia Patricia ob preclarā sobolem, nobilium Scriptorum.

¶ De parentibus Senecę. ¶ Caput Tercium.

Anneus Seneca ab interiore Hiſpania Romā p-fect⁹ in equitū oꝛdinē aſſcitus eſt. Hui⁹ declamatōes alij nō extare ꝯtendūt alij ꝑperā eas eſſe quę. L. Senecę filij titulo circūferunt. ſtyl⁹ em̄ ꝑſimilis eſſe potuit: ⁊ inde erroꝛ innaſci. Hui⁹ vxoꝛ intēa relicta pꝛęgnās in Bethica Elbia Albina. L. Senecā pepit circiter olympiadē centeſimā nonageſimāquartā. Albina hęc pene infans matrem amiſerat: adoleuerat q; ſub nouerca ⁊ eadem foꝛtuna Marci repudio exagitata: ꝙ patriā relinq̄re videbat̄ inuita. Ex altero viro: quē ⁊ auūculum ītra triceſimū diē amiſit. liberos tres peperit. At. M. Seneca altera ſuperducta vxoꝛe vocabulo Gallia. L. Melam ⁊ Jun. Gallionem genuit. res tamē non multum liquet. nam ⁊ Albina hos peperiſſe mihi videt̄. hęc em̄ verba apud Senecam legim⁹ cum matrem ſolat̄: Aeq̄e ſce alteri⁹ filij dignitate: alteri⁹ quiete: vbi alteꝝ indicare videt̄ Gallionem: qui munerib⁹ publicis obeundis ſe dicauit. Alteꝝ vero Melam q̄ ꝓcurationib⁹ Cęſaris vixit cōtent⁹ breuius iter ratus ad acquirēdas pecunias. Tacit⁹ tamē ex Gallia natum Melam aſſeuerat: ⁊ vt idem de Gallione exiſtimemus vicinitas nominū vel ſine auctoꝛe extoꝛquet: aut ſaltem ꝓuocat. At apud Senecam de Lucano tunc puero Mela genito ibidē hęc. Ab his inq̄t nepotes q̄z reſpice. M. pꝛęcipue blandiſſimū: ad cui⁹ conſpectum nulla poteſt durare triſticia: quem nō ī iocos vocabit vlla laſciuia: ⁊ alia: q̄b⁹ poti⁹ exiſtimem rurſus Albinę fuiſſe Melam ⁊ Gallionem q̄z Galliam aliquam vxoꝛem. M. Annęo vnq̄z extitiſſe. Albina ꝟo hęc ingenij fuit ꝑ q̄z vegeti ac ꝓmptiſſimi: ⁊ niſi vir pꝛiſci rigoꝛis inbibuiſſet vt ferunt euaſiſſet eruditiſſima: huius ſoroꝛ. C. Albia maximā laudē ex hoc ſibi pepit ꝙ cū ſedecim ānos marit⁹ Aegyptū tenuiſſet: ipſa iteri nō fere vnq̄z

in publico cõſpecta eſt. huiꝰ manibꝰ Seneca in vrbē perlatꝰ:
huiꝰ pio maternoqꝫ nutritio lõgum tempꝰ ęger cõualuit. ea
dem mox creandũ Queſtorē curauit. Itaqꝫ ex Annęis no
ua vis ciuiũ Romę emicuit ⁊ honeſtiſſimoꝝ ⁊ eorũ ſane qui
ꝓprio ꝟtutum ſplēdore antiqſſimis illis Fabritio ⁊ Catoni
(mō ęqua dent̄ tpa) nõ ceſſiſſent. verũtamē iniqſſima nacti
ſunt: vt omnium finis plane indicauit.

La familia Annea originaria de Cordova i luego en Roma o en otras partes se hallan desta appellido descienden desta familia Cordoues.

Quibꝰ pręceptoribus ꝓfecerit   Caput quartũ

p Ater de tãta ſobole ſolicitꝰ: atqꝫ vrgente. L. Senecę
ingenio graui ⁊ tēperato ſꝫ ad diſcēdum ſane q̃ꝫ agili
Corn. Balbi ſuaſu: cuiꝰ ſenis etiã cõtubernio tã ſępe vtebat̄
qꝫ libēter ob grãm q erat apud Octauiũ prius lrĩs mox ar/
tibꝰ addiſcēdis pueros addixit. qre ſub Põponio Marullo
et Iulio Higino polyhiſtore vt in opĩone tum erat natione
Hiſpano grãmaticis: Ceſteo Smyrneo et Aſinio Gallo
rhetoribꝰ ꝓfecerũt. Paulo vlteriꝰ Seneca ꝓuectꝰ eſt. nã cũ
Marullus de ſtirpe Põponij Melę cingēteratam ꝓgenitꝰ
cõmuniũ ſtudioꝝ grã Socionis phĩ Alexãdrini domũ fre/
quētaret inhęſit ſtoicę ſectę Seneca: ſꝫ iam vtroqꝫ ꝑcepto/
re diſcipuli cã in ſimultates ꝓruēte ad Athenodoꝝ Tharſē
ſem eiuſdem phię ꝓfeſſorē trãſijt. ſꝫ poſt paulo cũ hic Aſiã
repeteret ad Socionē ſuũ reuerſus ab eiꝰ latere quoad ꝓfe
cit nnnqꝫ diſceſſit. Intēa Claranũ qui ⁊ ipſe optimus vir ⁊
iuris cõſultiſſimꝰ euaſit condiſcipulum habuit

Pomponius Marullus communē habuit patriã cũ Pomponio Mella.

De Vxore et Exilio   Caput Quintum

v Xorē duxit Põpeiã Paulinã ex q̃ filiꝰ ſuſceptꝰ cum
apud matrē Alyinã educaret: peſte correptꝰ extinctuſqꝫ eſt
et parit̄ mr̄i nunciatũ. L. Senecã pueri patrē filiũ ſuũ eadē
cõtagione raptũ: q̃obrē miſera mr̄ viuentē luxit: habuit et
filiã: quã eidē exul ꝯmēdat. Exulauit ꝟo ſub Claudio iã ma
gni nomis ⁊ notę eruditiõis ſꝫ Agrippina vt iceſtę nuptię
ſuę cũ Claudio patruo ⁊ vt alia mlta huic ꝯiũcta ſcelera al

quo bn̄ficio tegerētur: veniā exilij: nec minꝰ eidem p̄turā vr
banā ipetrauit publicā leticiā rata ob eiꝰ ſtudio ꝛ claritudi-
nē: ſimul vt Neronis filij puericia tali mgr̄o adoleſceret: ꝛ
vt ꝯſilijs eiuſdē ad tyrānidē vteret: qđ contra euenit Xeno
phon medicꝰ in eo qđ a Seneca poſcere nō auſa ē in Claudi
um adminiculo fuit: potuit tn̄ Julia Agrippina aliqñ hoc a
Seneca ſperare: q2 is fidꝰ in eā recētibꝰ ꝛ tam ꝯſpicuis bn̄fi
cijs ꝛ īfenſus Claudio dolore iiurię credebat: iniuria āt fuit
ꝙ nullo cōuictꝰ crimīe ſʒ de bonis oībꝰ ſp̄ benemeritꝰ exulare
tm̄ inuidię gratia iuſſus ē. Exilij locꝰ Corſica fuit: vt alter
Seneca ī Octauia aperit cū ex ꝑſona Lucij ſic loquit. Me
liꝰ latebā ꝓcul ab inuidię malis. Remotꝰ int̄ Corſici rupes
maris. Suū hoc exiliū q̄le fuerit: ſic ipſe in ꝯſolatione ad ma
trē oſtēdit. Nullū inq̄t exiliū inuenies in q̄ nō aliqs cū cau
ſa moretur. Quid tā nudū inueniri p̄t? qu d tam abruptū
vndiqȝ? q̄ʒ hoc ſaxum? quid ieiunius? quid īmmanſuetius?
quid horribilius? quid intemperatius?

¶ De. M. Anneo Lucano ¶ Caput Sextum

Sed paucis añ annis Melę fratri. M. Annęꝰ Lucanꝰ
naſcit ab aui materni. C. Acilij Lucani noīe ita appel
latꝰ: naſcit aūt ſuę familię vt Tacitꝰ loquit grāde claritudi-
nis adiumētū tercio nonas nouēbres. C. Cęſare iteꝝ ꝛ L.
Cęſiano cōſulibꝰ: latꝰ eſt a p̄re Romā vix natꝰ mēſem octa
uū: ſʒ iā adultū Seneca Neronis amicicię īſinuat. is antea
Rhēnio Palęmoni ꝛ Annęo Cornuto operā dederat g̃-
tiſſimo contubernio. A. Perſij ꝛ Saleij Baſſi. eidē q̄ſtura
vt cōmitteret añ tēpꝰ impetrauit. Juſſit ludos facē: tū Lu-
canꝰ gladiatoriū munꝰ edidit. ꝛ āno īſequēte i ſacerdotiū au
guratꝰ aſcitꝰ eſt. Curauit etiā Seneca Pollā Argentariā
Argētarij Pollij filiā vxorē vt ducēt ea doctiſſima parit ꝛ
pudiciſſima vixit cū Lucano ſʒ eo defuncto Eunuchi cuiuſ
dā amore ſuſpecta: ad quod Martialis alluſit: cum eam regi
nam appellat ſumpto conuicio ex illo Terentiano. Eunu-
chum dixti velle te quia ſolę vtūtur his reginę. Eadem tp̄e
Domitiani facta iā Anus tū cum p̄re florebat. teſtimonio

eſt Papini⁹ in ea ſyluarum que inſcribit Hercules Surrenti nus cum ait ad Herculē. Et ſi tibi poma ſupſunt. Heſperi-dū gremio venerabilis ingere Pollę. Nā capit ⁊ tm̄ nō de dignat honorē. Q̄ ſi dulce dec⁹ virideſqꝫ reſumeret annos. Da veniā alcide fors hinc ⁊ pēſa tuliſſes. Et de eadem alibi ſic legit apud eūdem: Excludit volumē Genethliacū Lucani q̄d Polla Argētaria clariſſima vxorum iputari ſibi voluit

De Magiſterio Senecę in Nerone Caput. vij.

a Et cum Domiti⁹ Nero etatis āno vndecio a Claudio iam adoptat⁹ eſſet. Senecę tum Senatori i diſciplinā tradit⁹ eſt. ſꝫ adept⁹ etiam Imperiū nō adeo pfecerat ex Senecę doctrina vt ex ſe ꝯcionari aut auderet aut poſſꝫ: nam prim⁹ ex his q̄ eouſqꝫ rerum potiti fuerāt: aliena facundia eguit: et a Seneca cōpoſitam laudationē in funere Claudij vix tn̄ ſeptēdecennis recitauit. credit illum a lectiōe priſcorum auertiſſe: vt i admiratiōe ſui diuti⁹ teneret: his mō ꝓpoſitis que ipſe ſcripſerat. Retulit Seneca p quietē nocte eū antecedēte diem q̄ Neronē erudiēdū accepit: ſe ſibi viſum. C. Caligulę pcipere ⁊ fidē ſonnio breui fecit: ꝓdita ingenij immanitate. Afranius Burrhus fere par apud Neronē potētia fuit: ſꝫ is militarib⁹ in reb⁹ Seneca domeſticis ⁊ tāta quidē moderatiōe vt cū Burrhū Nero pfectura amouere deſtinaſſet tūc opa Senecę dignatio eidē retēta ſit ptoriarūqꝫ cohortiū cura. q̄d ſane Fabius Ruſtic⁹ Senecę laudib⁹ aſſcribit: Sꝫ. P. Suillus eūdem cū tn̄ ei ifenſus eſſꝫ q̄ſi ſtudijs inertib⁹ deditū taxauit ⁊ iperitię ſuę iuuenes iſtituētem. corripiſſeqꝫ principū Romanarum cubilia: Pretēa grebat: q̄ ſapiā q̄b⁹ philoſophorum pceptis: intra quatriennium regię amicicię ter millies ſeſtertiū comparaſſet. Romę teſtamēta ⁊ orbos velut indagine caperet Italiā ⁊ ꝓuincias immēſo fenore hauriret. Hęc Suillius. Ouidi⁹ Flauus cumulatas nulla ipſi⁹ cupiditate diuitias teſtatus eſt: ſed magna vnius fortunę felicitate. Hic ille eſt Ouidius qui Ceſonium Maximum imitatus eſt: nam ita Ceſonium hunc

Ouidius exulem ex Aphricę pręfectura ſequutus eſt. ſem-
perq; veneratꝰ reuerito nunq; Nerone: vt idem Maximus
Senecā paulo ante exulem in Corſicam ſequutꝰ fuerat. me
mit amicicię Ualerius Martialis in his v̾ſibꝰ. Facūdi Se
necę potēs amicꝰ Caro proximꝰ: aut prior Sereno: Hic eſt
Maximus ille quem frequenti: felix littera pagina ſalutat.

De Uineto et Potentia Senecę. Caput. viij.

V Inetum habuit Seneca in agro Nomētano cuius
ſingula iugera vt Columella notauit culleos octo-
nos reddidiſſe plerūq; compertū eſt: id prius fuerat Rhen
nij Palęmonis emptū ab Acilio Sthenelio: Eſt āt Se-
neca tāto eiꝰ amore captꝰ vt nō puduerit q̄druplicato fere i-
tra decimū curę annum emere. Fuit v̾o hic ager decimi lapi
dis ab vrbe diuerticulo cū villa quo cum aliq̄n febricitāret ſe
ceſſit p̄ter ſnīam medici ⁊ cōualuit. Deniq; tātum Seneca
apud Neronem aliquādo potuit: vt cum vxorem atq; ſoro
rem occidiſſet ob Popeę coniugium Othoni tn̄ q2 Sene-
ca amico vtebat̃ pepcit. Is em̄. M. Syluius Otho qui po-
ſtea imperauit Popeā ſpecie nuptiaꝝ ſibi cōmiſſam no mo-
do nō intactam ſeruauit ſ3 ipſum etiā Neronē excluſit ꝓ fo
ribꝰ aſtantē: ⁊ fruſtra miſcentē preces ⁊ minas ac depoſitū
repoſcentē. Quare ꝓcurāte Seneca cum aliter eiꝰ vitę ſuc-
curri nō poſſet: quęſtorius ⁊ ſub ſpecie legati cęſaris in Luſi
tania exulare iuſſus eſt. Sub hęc tpa Trebellio Maximo ⁊
eodem Seneca cōſulibus eiuſdem noſtri Senecę ſuaſu tūc
conſulis vtiliſſimum illud ſenatuſcōſultum quod ab priore
collega nomen accepit Trebellia nūc exerceri cepit perdurat
q; in hanc diem vbicūq; leges Romanę ſeruant̃. Octauo
kalēdas ſeptembres cautum eſt vt actiones quę iure ciuili
vel prętorio heredi in heredem ve cōpeterēt ei in eam ve da
rent̃ cui ex fidei ꝯmiſſo reſtituta hereditas foret: huiꝰ rei mē
tio ē in īſtitutionibꝰ de fidei cōmiſſarijs hēditatibꝰ: quare re
futandū eſt q̄d Auſoniꝰ in actione graꝝ ad Gratianū Cę-
ſarē. tradit Senecā vſq; ad ꝯſulatū ꝓuectū non fuiſſe

¶ De Odio Agrippinę Auguſtę contra Senecam
¶ Caput Nonum.

a At Senecę ſummꝰ hic honos multis inuidiā peperit
Agrippina q̄z irata Neroni filio ꝛ his ꝟbis vſa eſt.
An in caſtris Germanici filia audiri nō poterit: an debilis
potius Burrhus ꝛ exul Seneca trunca ſcʒ manu ꝛ ꝓfeſſo-
ria lingua generis humani regimē expoſtulātes. vbi obijcit
ab ardēte fęmina Senecę exilium ꝛ pterea reꝝ agendarum
inſcitia aut impotētia. Conſimile eſt illud Suilli cum dixit
eum ſtudijs inertibꝰ deditum: auxit Agrippinę odium in
Senecam res etiam notatu digniſſima. retinēdę eam potē-
tię ardor impulit vt ſępe in meridie Neroni filio epulis ꝛ vi-
no incaleſcēti ſe inceſto paratā offerret: tum Seneca a qua-
dam Liberta nomie Acte cōtra neq̄ſſimas illecebras ſubſi-
diū petijt. vt hec tanq̄ʒ anxia de periculo pariter ꝛ fama Ne-
roni deferret. gloriante Agrippina vulgatū eſſe inceſtū: nec
legiōes paſſuras tam pudēdę infamię labe reſperſi pricipis
imperium. proinde fęminā tam petulātem filiꝰ a ſe repellēt
et hic Actes aſtus cupitū Agrippinę diſiecit itellectaq̄ʒ re-
profanę fęminę Seneca odijs iactatꝰ eſt. Sʒ cū paulo poſt:
mors Burrhi Senecę potētiam fregiſſet: q̄uis extincta iā
Agrippina Offonius Tigillinus et Fęnius Ruffus va-
rijs adorti ſunt crimiationibꝰ: tanq̄ʒ ingētes opes iure etiā iu-
ria vel ſupra priuatū modū augeret: quodq̄ʒ ſtudia iuuenū
in ſe cōuerteret: nec hoꝝ modo verū ꝛ reliquoꝝ hoim: ꝙ hor-
toꝝ villarumq̄ʒ magnificētia q̄ſi pricipem ſupgrederetur ꝙ
eloquētię laude nimios ſibi honores aſciſceret ꝛ ꝙ carmina
ſępius factitaret poſtq̄ʒ in eoꝝ amorem Nero incidiſſet: ꝙ
oblectamētis principū iniquū eſſet palam detrahere: aut vi-
ribꝰ eius ꝛ agilitati quoties aurigaret aut voci quotiēs ca-
neret illudere: ꝙ nihil eſſet in re. p. clarum q̄d ab eo peti non
poſſet. Q̄d ꝟtutes omnes q̄ principem decēt in ſe reperiri ſi-
deret: certe Neronis puericiā iam finitam ipſum iam debe-
re magiſtratū exuere. Neronem ſatis amplis doctoribꝰ in-
ſtrui maioribꝰ ſuis. quibꝰ obiectis delecto t̄pe ac potiꝰ q̄ ceſa-
rem abalienatum experiebatur: capto Seneca ad Nero-

nem ita verba fecit.

¶ Oratio Senecę ad Neronē. Caput decimū

v Terqȝ Cęſar iam ad ſummū quadam animoꝝ cōten
tione deueninꝰ: Tu quidē liberaliſſimi pńcipis atqȝ
gratiſſimi impleuiſti mēſuram: ego quātum ex magnis ami
cis quempiā a pńcipe deceat accepi. quartuſdecīnꝰ hic annꝰ
agitur quo te obſeruare iuſſus ſum. Juſſit autem quę tum
vtriqȝ poterat ⁊ cum de te ſpes ſola luceſceret imperares.
Interea quantum opum atqȝ honorū mihi acceſſerit dictu
difficile eſt felicitati meę ſola fortaſſis iam deeſt eiꝰ modera-
tio. Illud ad gloriam pcipuū duco ꝙ iuuētę tuę rudimentis
vt pręeſſem me vnū eligi mihi cōtigit. ⁊ inde gratiſſiīꝰ ſem
per apud te fui ⁊ tantum mihi pecunię dediſti: vt ſępe mecū
ſic loquar: vbi eſt Seneca tuus ille animꝰ paucis minimiſqȝ
cōtentus. ego ne eques ex puincia egregijs annumeror pro
cerībꝰ quiritum. ſuſtinet verſari int̄ nobiles ⁊ lōga iura pręꝛ
ferētes nouitas mea: Ampliſſima ſuburbana: agroꝝ tanta
ſpacia: tam alta fenora mihi ſeruiūt. Id ſolum me tuetur cę
ſar: certe tuis me muneribꝰ obniti nō decuit: nc beneficiū deꝛ
dignari: aut tibi forſam apud me deponēti nolle officium pꝛ
ſtare viderer. Sed modꝰ iam vtrinqȝ habēdus eſt: tibi dāꝛ
di atqȝ cōferendi mihi quoqȝ petēdi accipiēdiqȝ: velut qui
ponderi iam eſt impar ſi plura aggerant̄ ſufferre diffitetur
Inuidia: vt omnia mortalia: īfra tuā magnitudinem iacet:
me ꝟo vereor ne iam exponat. Quare mihi ſuccurrēdum ē.
Ego Cęſar iam dudū eque feſſus ac miles aut viator admi
niculum oro. Iter em̄ vitę ſeni leuiſſimā quāqȝ curam graꝛ
uiſſimā reddit. fortunis meis iam nō ſufficio: in quē exonerē
quęro: iube opes p pcuratores tuos adminiſtrari Cedāt tibi
quoꝝ fulgore perſtringor. Quota portio ſtudiū quietis a
paupꝛtate vendicabit: qđ ocij prędijs ſeponebat̄ id omne ad
aīm reuocabimꝰ. mea familia eademqȝ facta tua tibi tuoqȝ
nomīe excolet: mihi ꝟo ſeni vt quondā. C. Męcenati atauꝰ
tuus Auguſtꝰ in vrbe aut in aliquo Italię angulo vel forte
cōmodius in puincia: vt idem. M. Agrippę Mitilenis eſſe
in ocio pmitte. nempe dediſſe ei quem amas deinū vacatio-

nem ⁊ hoc quoqꝫ in gloriam cedet tuam: iidem amici Octaui
tui eximia pręmia ſed ꝓ maximis vt noſti laborib⁹ accęperūt
At ego nihil aliud munificētię tuę adhibere potui: ꝙ̄ ſtudia
quoꝝ pręgrande precium eſt nomīs mei claritudo. iam tibi
(diis grās) eſt robur: eſt ętas: eſt experiētia regendi per tot
annos exercitata poſſum⁹ ſine rubore ſeniores amici quietē
repoſcere. ſit ſatis licuiſſe ad ſumma ꝓuehere eum ꝗ permo-
dica toleraſſet. Maius mihi beneficiū exequi nō poteris Cę-
ſar ꝙ̄ fluctuātem longa tempeſtate tādem in portum cōiice-
re. Id tuorum erga me meritorum optatiſſimus erit cumu-
lus atqꝫ inſignis.

Reſpōdet Nero — Caput vndecimum

a D hęc Nero nihil mutata fronte aut oculis: ſed blā-
diore ꝙ̄ vnꝙ̄ antea ore. Quod meditatę inꝗt oratio-
ni tuę reſpondere vel ex tempore poſſim id imprimis Sene-
ca tui muneris habeo cui⁹ vſu beneficii ne momēto quidē de-
ſeror: perpetuū me comitatur adminiculum īmortale. Mę-
cenas ⁊ Agrippa ꝑmiſſu aui mei Cęſaris Auguſti poſt la-
bores ⁊ accepta pręmia tandem ocium vſurparunt: ſed neu-
ter datis opibus vnꝙ̄ exutus eſt: eas bello ⁊ periculis me-
ruerant: quia ⁊ illa Octauii tempora his malis obtenta fu-
ere. nec mihi: certo ſcio. Seneca tu defuiſſes ſi meam quoqꝫ
iuuentam: vt illius in bellis verſari oportuiſſet Uerum q̄d
tempus reſqꝫ ipſa poſcebant pręceptis: conſilio: ratione: pri-
us puericiam: mox adoleſcentiam: deinde iuuentam erexiſti:
firmaſti. fouiſti. beneficia tua apud me Seneca ęterna erūt
quę vero a me accepiſti fluxa ſunt ⁊ variis obnoxia caſib⁹.
Tu licet gratiſſimus vt multa numeres tamen plęriqꝫ ne-
quaꝙ̄ cum eruditione tum cęteris virtutib⁹: tibi pares plu-
ra poſſederūt. Pudet nō tibi tantū liberatē meā adhuc cō-
tuliſſe quātum ſuā L. Uoluſino parſimoniā nouim⁹ paraſ-
ſe. Pudet me recenſere libertinos hoīes ꝗ te multo fortuna-
tiores notant̄: cum tu ī me caritate ꝑcipuus nondū oēs opi-
bus pręſtas. ſed adhuc haud omnino cōfect⁹ es: viridis etiā

tibi ſenectus valet.nec mihi ſuprema imperij teruntur ſpa-
cia.tentabo volentibus dijs an mea liberalitas explere poſ-
ſit in te quod cupit Claudius amicum ſuum.L. Vitellium
equitem cuius frater.Q.ſenatu auctore Tiberio motus eſt
ad tercium vſqꝫ conſulatum cenſuramqꝫ prouexit. Curam
quoqꝫ imperij aliquando gerere iuſſit.hoc incendor exemplo
mi Seneca. Vitellius is Atthabanum vt noſti Partho-
rum regem ad ſigna metu noſtri exercitus adoranda tãtum
exciuit quod opus vnius pene diei fuit.tu vero quattuor-
decim annorum labores in me contuliſti:nullo niſi tuarum
adiutus ſuffragio virtutum. Itaqꝫ nunc non tua modera-
tio ſi vltro donata reddideris:non a me data quies: ſi alum
num tuum et principem reliqueris ſed quod meum non eſt
auaricia ꝛ crudelitatis metus in ore hominum verſabitur.
Quin fateri libet quod verum eſt. Quis ſi me deſtituas iu-
uente meę ſubſidio erit?quis ſiquando labar aut inclinem
eriget:et conſtituet? quis ornatum robur impenſius reget?
Auguſtus cum amicis quietem dedit ea erat ętate:vt ipſe
tueri data poſſet.Deniqꝫ Seneca ſapienti indecorum fue-
rit:vnde oriatur amico infamia ꝛ nomĩs labes inde ſibi glo
riam cupere. Verumenimuero teſtor Iouem ꝛ quoſqꝫ hu-
ius vrbis atqꝫ imperij auctores deos fruſtra me Senecę ſu
ſpectum eſſe:meqꝫ ipſum periturũ potius:ꝙ tibi quicqꝫ aut
facultatum aut dignitatis adempturum

¶De Veneno parato Senecę et de Coniuratione Piſo niana. ¶Caput duodecimum

h is dictis addidit oſcula ꝛ amplexus blãdiſſimaſqꝫ fa-
cetias vt tum natura tum cõſuetudine:ad odia diſſimulan-
da affabre ĩſtructus erat. Et Seneca:qualis omnium qui
cum principib⁹ loquũtur finis eſſe ſolet:reuerendiſſime gra-
tias egit. Verum non minus inſtituta vitę prioris mutat:
rarus per vrbem quaſi valitudine infeſta aut ſtudijs attine
retur.nihilomin⁹ poſt aliquot annos clancalum eius mors
attentata eſt:nam cum per Achaiam et Aſiam nõ dona tã-

tum ſed ⁊ ipſa numinũ ſimulacra paſſim raperẽtur miſſis ĩ
eas ꝓuincias Atto ⁊ Secũdo dicto Carinate: ille libertus
cuiqꝫ ſceleri promptiſſim⁹: hic ⁊ ſup̲ rapacitatẽ ph̄ũm ſimu
labat modo rhetor exigua ſtipe Athenis. ferebat᷑ Seneca in
terim vt inuidiã ſacrilegioꝝ a ſe auerteret lõginquo rure ſe-
ceſſiſſe ⁊ ita omne odiũ in Neronẽ cõuertebat᷑: quod Nero
egerrime ferebat. Tradũt ei venenũ ꝑ libertum ipſi⁹ voca-
bulo Cleonicũ paratum fuiſſe vitatumqꝫ a ſeneca eiuſdem
liberti ꝓditione: alij ꝓpria formidĩe exiſtimarũt: poma q̃deꝫ
quib⁹ eum veneno tollere deſtinarãt reliq̃t. cum ijs tolera-
re ſitim ſoleret ⁊ ꝑ his ꝓfluente aqua ęſtum aliq̃t dies ſeda
uit. conflictauerat ⁊ aduerſus infamiã. cum paulo poſt occi
ſam matrem Nero lr̃as ad Senatũ miſiſſet calumnijs ple
nas ⁊ faſtidio in Agrippinam. et Seneca aduerſo tumore
erat quaſi ꝙ orõe tali cõfeſſiones Neronis ſcripſiſſet. Mox
Roman⁹ ſecretus Senecam apud Neronem calũnijs exa
gitauit vt. C. Piſonis ſocium: ſꝫ idem validius a Seneca
eodem crimĩe agitat⁹ eſt. q̃obrem Piſoni timor ⁊ orta inſi
diaꝝ in Neronem magna moles. quę multos mẽſes ſupp̄ſ
ſa demum in cõiurationem erumpẽs Senecę vltimum fa-
tum attulit: nullo tñ cõpto manifeſto crimĩe. Ea detecta
Antonius natalis ne minas quidem ferẽs nedum tormẽta
pn̄cipes cõiurationis in tyrãnum Piſonem et Senecam
faſſus eſt Credit vt Neronis grãm ſibi conciliaret. Nero
eñi Senecę infenſus omnes ad eum opprimẽdum artes cõ
quirebat. Quãdo ergo venenum ꝓceſſit nihil ferro craſſat⁹
eſt. Itaqꝫ primum Natalem eundẽ ad Senecam miſit ⁊ ſo
lum quaſi viſeret ęgrotum ⁊ pariter cõquereret᷑: quare Pi
ſonem aditu ꝓhibuiſſet ⁊ q̃d multo pręſtitiſſet ſi ſolitã ami-
ciciam ⁊ familiaritatem ſeruaſſet. Seneca ad hęc anceps: et
ſpondit. mutuos ſermones ⁊ colloquia neutri cõducere: cę-
terum ſalutem ſuam Piſonis inniti incolumitate. referẽte
hęc Natale mittitur eo. C. Syluan⁹ prętorię cohortis tri-
bunus ⁊ vt ſe miſſum a Nerone non diſſimularet ſciſcita-
tum quidem an Natalis dicta ſuaqꝫ reſponſa Seneca ag-
noſceret.

¶De Morte Senecę ¶Caput.xiij.

e O die Seneca incertum forte an rex gnarus ex Cā
pania reuerſus ad quartum lapidē in rure ſuburba-
no ſubſtiterat. Illuc Syluanꝰ ꝓpinqua veſpera ꝑuenit mi-
litum corona villam ſepſit. Epulabatur ſenex: aderāt vxor
Paulina ⁊ amici duo: Mandata Cęſaris audit reſpondet
miſſum ad ſe Natalem queſtumqꝫ nomīe Piſonis ⁊ ſe va-
litudinē ⁊ quietem excuſaſſe adiecit nō eſſe ſibi promptū in
adulatores ingeniū. Reuerſum Tribunū interrogat Ne-
ro: an Seneca volūtariam mortem pararet: Reſpōdet de-
pręhenſa ī eo nulla pauoris ſigna. Aderāt Poppea Sabi
na et Tigillinus et vxor: hic intimus conſiliariꝰ principis:
horū impulſu regredi Tribunum Nero: mortēqꝫ indicere
iubet. Scripſit Fabius Ruſticꝰ non rediſſe eodem itinere
ſed deflexiſſe ad Fenium ꝑfectum expoſuiſſeqꝫ mādata Cę-
ſaris: tum īterrogaſſe an obtemꝑat monitūqꝫ ab eo vt Cę
ſari pareret fatali omniuꝫ ignauia atqꝫ ſocordia: is quidem
Syluanꝰ inter cōiuratos erat fouebatqꝫ ⁊ eoꝝ ſcelera au-
gebat in quoꝝ vltionem cōſenſerat. Voci tamē ⁊ aſpectui
pepcit Veranniū quidē vnū ex cēturionibꝰ intromiſit q̄ ne-
ceſſitatē vltimā imparet: tum Seneca nullū pręſe ferēs ter
rorem teſtamēti tabulas popoſcit. Inhibuit centurio. ⁊ ille
Qn̄ inquit amici veſtris grām referre meritis ꝓhibeor: qđ
vnū iam ⁊ tn̄ pulcherrimū habeo exemplū ⁊ imaginē habe-
bitis vitę meę cuiꝰ ſi memores eritis bonaꝝ artiū ⁊ famā tā
cōſtātis amicicię eſtis laturi. ⁊ pariter lachrymas cohercēs
interrogabat cur obliuioni mādauiſſent ꝑcepta ſapiētum:
Ubi tot annos cōtra īpetꝰ fortunę ꝑmeditata rō: Adiecit
etiā cui mortaliū Neronis crudelitas eſſet ignota ⁊ ꝙ poſt
matrē: vxorē ⁊ frēm: ſublatos educatoris ꝑceptoriſqꝫ vita
reſtaret. exiſtimat̄ Nero ſi pn̄tē habuiſſꝫ. facile ad miſc̄diaꝫ
flecti potuiſſe ⁊ ipm̄ nō ꝯtinuo deſpaſſe: nā tribuno: cū is tū
primū veniſſet: ab eo diſcedēte: notiſſimos eos ꝟſus ꝓnūci-
aſſe fert. Hoc ē Sperāt q̄ viuūt. deſꝑati moriētes Iupit̄ eſt
ſuꝰ: qn̄qꝫ ē iupit̄ vdꝰ. Deniqꝫ iſtāte cēturiōe iā ſecurꝰ mor
tis vxorē amplectit̄: ⁊ aliqđ ꝯtra pn̄tem formidinē medita-

tus rogat vxorem temperet dolori. Illa contra: deſtinatam ſibi quoqꝫ mortem aſſeuerat ſpiculatoremqꝫ expoſcit. Ad hęc Seneca. Vitę inqt delinimēta mōſtraueram tibi vxor: tu contra: mortis decus mauis. atqꝫ ita vno eodemqꝫ ictu ceſſim deducto brachia exoluūt. conſenſit vxori Seneca: ne viduam ſibi vnice dilectam iniurijs expoſitam relinqueret ſꝫ cum ſenile corpus lenta ſanguini effugia preberet. crurꝫ quoqꝫ ⁊ poplitum venas abrumpit ⁊ ne ſuo conſpectu vxoris animum infringeret atqꝫ ipſe ne videndo eiꝰ tormēta ad impatiētiam dilaberet̄ ſuadet in aliud cubiculum abſcedē. Nero mortem vxori inhibet ⁊ ita blandimētis vitę euicta adiecit ſibi paucos poſtea annos laudabili ī maritum memoria et ore ac membris ī eum pallorem albentibꝰ vt oſtentui eſſet magnam partem ſpūs cum ſanguine fuiſſe egeſtam. Intēa feſſus lentitudine mortis Seneca Statium Annęū amicum ⁊ arte medicinę ꝓbatum orat: ⁊ ꝓuiſum pridē venenū quali olim publico iudicio rei athenienſium extinguebant̄ ꝓmeret. Id quidem vt reor Socraticum poculum fuit: allatum cōfectus ſenex hauſit impigre: fruſtra tamen frigidus iam ⁊ clauſo corpe aduerſus vim veneni: poſtremo ſtagnū aquę calidę īgreſſus ꝓximos ſeruorꝫ reſperſit hac emiſſa voce. Liquorem hunc libamus Ioui liberatori. qđ paulo poſt Thraſeas Petus ęmulatus eſt: nam et ipſe mox damnatus ſolutis venis in cubiculum ⁊ ꝓpius vocato queſtore inquit. Libamus Ioui liberatori: ſpecta iuuenis ⁊ omen quidem dij ꝓhibeant: cętera in ea tpa natꝰ es quibꝰ firmare aīm exemplis cōſtantibꝰ expediat. Sꝫ inde Seneca balneo illatus et exanimatꝰ vapore: ſine vllo cremat̄ funeris ſolemni. ita codicillis pſcripſerat cū etiā tum prędiues ſup mis ꝯſulēt

De Conſtantia. L. Senecę. Caput: xiiij

i Uuenalis in decima ſatyrarꝫ diuitias peperiſſe mortem Senecę teſtat̄ apertiſſime cum inqt cenſus iuſſu Neronis clauſit Longinum ⁊ latos Senecę pdiuitis hortos. Animi conſtantia ſempꝫ ingens fuit ⁊ qđ ſępe dictitare

ſolebat quod ex oratiōe Demoſthenis epitaphio eſt. Uni-
uerſe quidem virtutis cōſultatio eſt principium finis vero
conſtātia. Proxime accedit illud Saluſtianum. Prius cō
ſulto deinde mature facto opus eſt. Id omne ſemper Sene-
ca cōſtantiſſime executus eſt nam Syluano ad ſe ingreſſo
prefatus eſt non eſſe ingenij ſui cuiq̄ʒ adulari. Id vero nulli
notius q̄ʒ Neroni ſiquidem is ſepius Senece libertatem q̄ʒ
ſeruilitatem expertus eſſet. Nouiſſimo quoq̄ʒ tormēto ani
mi integer ſuppeditante eloquentia aduocatis ſcriptoribus
pleraq̄ʒ edidit in quibus epitaphium circumfertur tale. Cu-
ra labor meritum ſumpti p̄ munere honores. Ite alias poſt
has ſolicitate animas. Me procul a vobis deus euocat. Illicet
actis Rebus terrenis hoſpita terra vale Corpus auara ta-
men ſolemnibus accipe ſaxis Namq̄ʒ animam celo reddimus:
oſſa tibi. Ego hoc carmen magis ab quoq̄ʒ alio ſcriptum fu-
iſſe arbitror q̄ʒ a Seneca. tamen vulgo nomine eius cōſtan
tiſſime legitur. Fuit autem honeſta comitate preditus ⁊ vi-
ta continentiſſimus ſomni viniq̄ʒ parciſſimi vt de ſe ad Luci
lium ſcribit in epiſtola octogeſimaquarta numero earum q̄
extant multe enim interciderūt ⁊ ita codices mutilati legū
tur loquitur illic de ſenectute ſua: vbi etiam Ualerij cuiuſdam
pueri ſui meminit his verbis Progymnaſios meos ſi q̄ris vnus
mihi ſufficit Ualerius vt ſcis mihi amabilis: ſʒ mutabitur iam.
aliquē teneriorē q̄ro hic q̄dē ait nos eādē criſim hēre: quia
vtriq̄ʒ dētes cadūt. Delectabatur hoc puero vel potius infante
ſenex ob amabiles luſus. Amauit ex oībus maxime Lucanū
fratris filiū de quo etiam tum tenere etatis ita loquutus eſt.
Nō minus puericiam q̄ʒ infantiam ſuam me mirari cogit Lu
canus meus ſiquidē infanti apes melito trophe fuerūt: vt hoc
non tm̄ Heſiodo Demoſthenīq̄ʒ contigiſſe fabularemur: at
nūc ⁊ blandus ⁊ prudēs: ⁊ laſciuus ⁊ pulcher apprimeq̄ʒ ve
recundus eſt ⁊ pudicus ſupra annos niti videtur. Sodalitatē
tenuit coniunctiſſimam cum. M. Portio Latrone rhetore
egregio a prima pueritia vſq̄ʒ ad extremum eius vite finem
Sub Marullo quidem vterq̄ʒ ſtudijs profecit. Metronatē
Nota humilitatem, et sapientiam Senece.
philoſophum cū in ſeceſſu Neapolitano eſſet audiuit: ſenex

iuniorem: vbi documẽto fuit ſeni quoq3 diſcendum eſſe vel a
iuuenę ꝛ qđ vulgo fert ꝓbauit. Pręſtat diſcentem mori q̄3
ſtultum viuere. Delectabatur Seneca viſere rhetoras ꝛ ali
os alia percũctari. ꝛ cum id ſępe faceret incidit in ſcholā Te-
ſtij. Is ſibi tātum tribuebat vt orōnes ſuas orōnibus Cice
ronis p̄ferret ꝛ acrimonia quadam agēdi auditorio perfre-
quēti vtebatur. ſolebat ex cōſuetudīe dicere: ſi Thrax eſſem
Fuſius eſſem ſi pantomimus eſſem Batyllus: ſi equus: Me
liſſon ad quę Seneca ſubridēs ꝛ ſi cloaca eſſes magna eſſes
inq̄t. Ad qđ alluſiſſe videt̃ Martialis eo ꝟſu. Nō eſt Teſti
us ille ſ3 caballus. q2 Teſtius dixit ſi equus eſſem meliſſon
eſſem. Ingenio fuit facili ꝛ copioſo ſtudijſq3 plurimi ꝛ multę
rerum cognitionis. Aſtrologię admodum perit⁹. memoria
nō modo acri ſ3 etiam mira: nam duo millia noīm: item ducē
tos ꝟſus eo quo audiuerat vel cōuerſo a fine ad initium or-
dine ſtatim ſe recitaſſe dicit. Velox ad complectēda q̄ memi
niſſe vellet nec min⁹ tenax qđ rariſſimis accidit ad cōtinēda
quę acceperat: p̄cipue viridiore ętate. Annis ꝟo grauiorib⁹
difficultati ſpirādi laborauit. aſſignato morbo: qđ Suſpiriū
ipſe: gręci Diſponeam appellāt. Obijt autē pricipat⁹ Ne-
ronis anno vndecimo ꝛ vt volūt biennio ante martyrium
aploꝝ Petri ꝛ Pauli: anno ętatis ꝓpe ſexageſimo octauo.

¶ De Odio Neronis in. M. Lucanū. Caput. xv.

f Ama fuit. Fl. Sobrium cum centurionib⁹ occulto cō
ſilio neq3 ignorante Seneca deſtinauiſſe vt poſt occi
ſum opa Piſonis Neronem Piſo quoq3 interficeret quē
principem cōſtituerāt traderetur q3 imperium Senecę q̄ſi
inſonti ꝛ ad imperādum delecto claritudīe ꝟtutum ad q̄ vi-
det̃ Iuuenalis intendiſſe cum ait. Libera ſi dent̃ populo ſuf
fragia: q̄s tam perdit⁹ vt dubitet Senecam p̄ferre Neroni
qua re intellecta Nero ſcrupulum aīo dempſit: tuti⁹ ratus.
Celeritatem rei maxime addidit Lucani odium: quem Cę
ſar exoſus proſtrauerat q̄ſi ęmulum glorię. audiuerat enim
gręce ꝛ latine declamare ſolitum: ciuerat potentē in foro ex

actione cōtra Octauiū ſagittam quē damnauit ꝙ Pontiā
cōfodiſſet. Hęc enim in grām huiꝰ Octauij tum Tr. Pl. ⁊
pollicētis ſe coniugem: viꝛ ſuſtulit: mox rem ꝓferre: ac differ
re: volūtatis paternę prętexto: re vera nundinabat ⁊ expe-
ditiorem iam ſibi maritum q̄ſierat. Sagitta vt aio ſatiſface
ret tādem vnicam noctem emercatꝰ eſt. ⁊ intromiſſus cum
vnico liberto: ancillam vulnerat: Pontiā occidit ⁊ mox vt
tribunatu abijt ſnīa patꝛ lege Cornelia de ſicarijs cōdem-
nat. ſed Neronē plꝰ poeticę ſtudiū incēdit. nā cum q̇ Clini-
um Ruffum Mabeη ſe ꝓnūciatuꝛ pollicitꝰ eſſet: ꝓnuncia
uit in theatro Pompei ī certamīe pētetrico. Lucanus ꝟo
nihil īterponēs ⁊ ipſe Orpheū recitat ⁊ ꝑlatꝰ Neroni coro
nā a iudicibꝰ accipit. nō tulit id Cęſar: cuiꝰ ingeniū fuit non
hoīm mō ſed artium q̊ꝫ principatū vendicare prius cōuicijs
laceſſiuit: mox foro ⁊ theatro īterdixit. cuiꝰ etiam rei Papi
nius memīt in his phaleuticis. Ingratꝰ Nero dulcibꝰ thea
tris. Et noſter tibi ꝑferet Orpheꝰ. Quas ob res Lucanꝰ
cum ſe pręmi odio aīaduerteret adhęſit cōiuratis ſcripſitqꝫ
tūc eos clariſſimos ꝟſus q̇bꝰ aīm. ſuū ad libertatē pronum
detexit. Cōſilio iuſſuqꝫ deum trāſibis in orbem Magne tuā
ſummuſqꝫ feret tua buſta ſacerdos. Corpꝰ em̄ Pompei ni
ſi extincta Julioꝛ familia Romā trāſferri nō poterat. Fer
tur ān recitationē Orphei q̄ſi ꝑlucidū quoddā fęciſſe multꝰ
in laudibꝰ Neronis q̄ oīa experimēta igenij ſui appellabat.
pollicituſqꝫ eſt ſe edituꝛ paulo poſt tres libros Pharſalię
quos quales videmus primos cum vxore emendauerat: re
liquos ſeptem vt de ſe Ouidius dixit emendaturus ſi licu-
iſſet erat. Ciuilia bella ſemꝑ deteſtatꝰ eſt vt in ſexto de Scę-
ua Cęſariano maximi nominis milite. Proņ ad omne ne
fas vt qui neſciret in armis ꝙ magnum virtus crimen ciui-
libꝰ eſſet. Hoc eodem tempore Saturnalia ediderat ⁊ incē-
dium Troianum Priamiqꝫ calamitatem ſimul ſyluarum
libros decem ⁊ Medeam tragędiam inchoauerat. Addunt
opus nomine Catacoſmon ⁊ ſalaticas fabulas decē ⁊ Hip
pamata proſa oratiōe ⁊ librum epiſtolarum ex Campania
qui omnes: eiꝰ ſcriptoris qui legit iudicio nō faſtidiēdi. Ta-

les tamen vt belli ciuilis acceſſio videantur. ſingulis quidẽ annis vires ſuas ĩ ſcribendo tentabat explorabatq; adeo vt pręfatione quadam annos ⁊ eruditionem cum Virgilio cõparatus dixerit. Ecquãtum mihi reſtat ad culicem? cum tamẽ intelligi vellet ſe iam longe ſupgreſſum. Cum Athenas ſtudioꝝ gratia adhortãte etiam Seneca ſe cõtulit ſed poſt aliquot menſes reuerſus auerſum Neronem experiebatur quare ĩ dicta cauſa ſenatu abijt: ⁊ patrem tũc ruſticãtem vt res ſuas componeret ĩ vrbem reuocat: ꝑfectur⁹ mox in Hiſpaniam: ſed interea aduerſus pricipem neq; dictis neq; factis temperauit: adeo ꝙ cum in latrinis publicis quondam eſſet: crepitu edito hemiſtichium Neronis magno conſeſſorum aſſenſu ꝓnunciarit. Sub terris tonuiſſe putes: nec carmine infamatorio contra Neronem abſtinuit.

¶ De Morte. M. Annęi Lucani Caput. xvi.

D Etecta cõiuratione cui⁹ pene Lucan⁹ ſignifer fuerat: eius quoq; cędes imperata eſt. Acilia. C. Acilij equitis Romani ⁊ oratoris (cui⁹ olim nõ mediocre nomẽ apud prouĩcię ꝓconſules fuit) filia Lucani mater ſine abſolutiõe in ſupplicio diſſimulata eſt. nam Lucan⁹ ⁊ L. Quintilian⁹ et Tulli⁹ Senecio diu fateri renuere ſ; ꝓmiſſa impunitate corrupti. Lucan⁹ vt puto ĩ grãm Neronis parricidę imprimis matrem Aciliã Quĩtilian⁹ Clytiũ Gallum Senecio Annęũ Pollionẽ amicoꝝ pręcipuos noĩauere. Atq; interim Nero recordatus Voluſij Proculi iudicio Epicharin teneri ratuſq; muliebrẽ aĩm imparẽ dolori tormẽtis dilacerari iubet. at illam nõ ignes nõ verbera peruicere: quin obiecta ꝑnegaret. Poſtridie eo cum ad eoſdem cruciat⁹ retraheret. geſtamine ſellę reſtricto indidit ceruicem ⁊ corporis connixa pondere tenuem iam ſpũm expreſſit clariore exemplo libertina mulier cum equites Romani ſenatoreſq; intactis tormentis cariſſima ſuorum pignora proderẽt. Non omittebãt Lucanus ⁊ Senecio paſſim cõſcios edere. Annęum ſenecã ⁊ C. Calpurniũ Piſonẽ noĩauerat pri⁹ Natalis:

q̃obrem ei et Ceruario Proculo ĩpunitas tradita eſt. No
uio Priſco ꝑ amiciciam Senecę et Annęo Pollioni infa-
matis magis q̃z cõiunctis data exilia Cęſo Laterano conſu
lę deſignato Anitius Cerealis ſuſtitutꝰ eſt collega Nero-
ne cui ac diuo vt templum e veſtigio pecunia publica erige-
ret in Senatu ſentẽtiam dixit. q̃d cum audiuit Nero auer
tẽs omen minabũdus increpuit ⁊ ſibi, illudi cõqueſtus eſt:
obſtitit autem: quoniam is deoꝝ honoꝛ principi non niſi cũ
deceſſit habebat. At Lucanus codicillos ad patrez ſcripſit:
vt is arbitrio ſuo emẽdaret. poſtea largiter epulatꝰ ad ſecã-
das venas medicum acciuit ⁊ cum extrema ſini frigeſcere in [sibi]
tellexit: verſus ꝓnunciaſſe fert̃: ꝙ in ſe huiõi moriẽtis imagi
nem cerneret eos ipſe de milite ante fecerat Tullo nomĩe a
ſerpente Hęmorrhoide puncto in libro nono ſuę pharſalię.
Sanguis erant lacrimę quę cũq3 foramina nouit Humoꝛ:
ab his largus manat cruoꝛ: oꝛa redundãt Et patulę nares:
ſudoꝛ rubet: omnia plenis Membra fluũt venis: totum ẽ ꝑ
vulnere corpꝰ. Deceſſit autem pridie kalẽdas Maij Silio
nerua ⁊ Attico Veſtino cõſulibus quo etiam Seneca: q̊ 3
idem Lucanus cõſul deſignatꝰ cum Plancio Laterano fu
erat. anno ętatis ſeptimo ⁊ viceſimo nondum finito ſepul-
tus eſt ĩ hortis ſuis: vbi tale potuit inſcribi diſtichum. Coꝛ-
duba me genuit rapuit nero p̄lia ſcripſi. Quę geſſere pares
hinc ſocer inde gener.

De bengenio Lucani Poetę et de morte Gallionis ⁊ fa- [ingenio]
to Melę. Caput. xvij.

S Criptoꝛ fuit varius copioſus ſublimis cõcitatꝰ et vt
Fabius Quintilianus cenſet magis oꝛatoribꝰ q̃z poe
tis imitãdus. ſed ⁊ iudicio Petreij Grammatici hoc tãtum [Petreius grāmaticus.]
Virgilio inferioꝛ ꝙ ſtylum aliquãdo frãgere ⁊ mutare nõ
potuit ſemꝑ em̃ eſt idem: nec vllo vnq̃z acoꝛe ſuauitatem ni-
mis inoffenſam reſperſit. Diuus quoq3 Auguſtinꝰ in libro
cuiꝰ iudex eſt de cõſenſu euãgeliſtaꝝ Lucanum declamatorẽ [index.]
poetam appellat. Silius italicus quotãnis ſepulchꝛ Vir
gilij quaſi ſacrarium aliquot viſere ſolitꝰ eſt. Ita Papinꝰ

natalem Lucani religioſiſſime ſolemniq; ꝑuigilio ꝓſequeba
tur ⁊ ętate nr̄a Pomponiꝰ Lętus eiuſdem res hoc carmine
nobilitauit. Bethis habet natale ſolum ē annęa ꝓpago. De
genitore Mela dat mater Acilia terris: Vix luna octonos
cęlo ꝯfęcerat orbes: Cum me Roma ſui reſperſit Tibridis
vnda: Seruatumq; foro traxit phęboq; dicauit. Hic ſyluę
geminęq; faces: reus inde ſagitta: Orpheus ingrati ſtimu-
lus liuorq; tyranni: Dum ciuile nefas: aperit pharſalia nr̄ę
Inuidit famę Nero: ꝑ muſęq; canētis Interrupit opꝰ gla
dio: veniſq; refectis Aſſertore ſacros maculauit ſanguine
vultꝰ. Lucani mortem ſequuta ē mors Galionis: hunc em̄
pauidū ⁊ ꝓ ſua incolumitate ſupplicē increpuit Saluienꝰ
clęmēs in ſenatu etiā coram Nerone hoſtē ⁊ paricidam vo
cās deum i ſe manꝰ conciuit mortem eiꝰ in ſuam pn̄tiam dif-
ferēte Nerōe. Is ille Gallio q̇ Tubij Octoni libros An-
tiphontis eſſe dicebat. ꝙ i illꝰ multū de ſuo iſcriptū erat. huic
etiam obiectū ꝙ in Fęnij Ruffi laudādis ꝟbis nimius fue-
rat. Addā ea ne huiꝰ etiam cauſa mortis ignoret̄. Nero iter
rogauit Fęnium cor ſacramēti oblitꝰ eſſet. Oderam te inq̄t
vbi incēdiarius vrbis et hiſtrio Popęq; aurigator ⁊ pa-
ricida es matris. collaudatio huiꝰ conſtātię morte Gallioni
properauit. potuit ⁊ idem hic Gallio eſſe qui pręſes Achaię
Paulum apl'm liberꝝ eſſe iuſſit: cū circūciſi in eum cōſpiran-
tes ad tribunal traxiſſent: vt in hiſtoria euāgeliſtę cernitur.
Sz Mela ad tumultum reuerſus: dum exequi quę codicill'
Lucanꝰ mādauerat: dum rem familiarem quam a Cęſare i
dotem filię. L. Senecę impetrauerat: diligētiꝰ colligere ſtu
det a Fabio Romano Lucani olim amiciſſimo i iudiciū tra
hit̄ adulterinas a ſilio ad patrem ſcriptas lr̄ās Neroni tra
dit: quibꝰ lectis ꝓ patricida cōdemnatus ⁊ ipſe venas ſoluit
promptiſſima eo tp̄e ad mortē via. codicillis in .M. Opho-
niū Tigillinum ⁊ Coſſutianū Capitonem Tigillini gene
rum: magnā pecunię vim: vt cętera manerēt: cōuertit. tum
addidit querelas ſe mori nullis ſupplicij cauſis. Iniquitas
exitij inhiaſſe eius opibꝰ Neronem apertiſſime oſtēdit. Sz
iam de ſtudijs Senecę loquamur

De Ingenio et eruditione. L. Senecę
Caput Decimūoctauū

S Eneca vt dicam quod sentio int̄ pręcipuos oratores
nunq̄ habit⁹ est. plus quidē glorię Junius Gallio in hoꝝ fa
cultate fuit assequut⁹ ⁊ si is quoqꝫ tinnitib⁹ orōnis ⁊ florido
genere dicēdi fucato: meretricioqꝫ eloquutiōis ornatu vsus
est. ⁊ quātum ille lēta ⁊ nimis graui orōne vtebat̄ tantum
hic cōcitata ⁊ ioculari lasciuiebat. Extitisse A. Gelli⁹ testat̄
qui eum dixerit vulgari ⁊ ꝓtrita fuisse orōne. sentētijs inep
tum ⁊ leuem: eruditione plebeia. Quintilian⁹ etiam de ꝑcep
tore suo tale facit iudicium. Dat̄ vitio ꝙ rerum pondera mi
nutissimis ⁊ puerilib⁹ sentētijs fregerit ⁊ his dulcib⁹ vitijs
abūdauerit: nec sine calumnia adiecit hęc. Multę quoqꝫ et
magnę ꝟtutes fuerūt in Seneca: vt plurimaꝝ rerum ꝯgni
tio in qua tamen aliquando ab his quibus inquirenda quę
dam mandabat deceptus est. sed eiusdem nationis homini
inuidisse dissimulare non potuit. cur enim eo de moribus di
sputante eum improbat stylum quem nihil magis q̄ argu-
tię ⁊ sententiarum crebritas ornat. fouit etiam infamiam. ⁊
id in libro octauo: vbi scriptum quod Nero ad Senatum
misit occisa matre Senecę ascribit. atqꝫ illic repetitionem
laudat: quę est saluū me esse nec credo nec gaudeo. cum Ne
ro se periclitatum videri vellet. Sed et Gellius nititur om
nino e manib⁹ adolescētium excutere: nec me fugit Quintili
ani iudicium apud plerosqꝫ adeo valuisse vt de Senecę scri
ptis hęc iactare soliti sint. Aedificium sine cęmento in horū
numero Traianus Cęsar fuit. sed ⁊ ante hos. C. Caligula
arenam sine calce esse dicebat ⁊ cōmissiones meras damna-
tur in eo antiquitas aliquando: rarissime tamen importune
repetita: veluti cum cęlos diceret et si. T. Lucretius in li-
bro naturalium secundo quis pariter cęlos cōuerteret: di-
xerit Quintilianus robustis iam et seueriore dicendi gene-
re ornatis legendum existimat: et addit multa enim: vt di-
xi: probanda in eo: multa etiam admiranda: eligere modo cu
rę sit. Sed idem alibi in philosophia parum diligentem pu-
tauit: quia non sectatus est sententias gręcorum: egre-

fran.cus Philelphus

gium tamē vitioꝝ inſectatorem fuiſſe fatetur. Sꝫ age Frā-
ciſcus Philelphus inquiſitorem tam diligentem: criticum
tam ſeuerum nunq̄d pari talione hominem in pręceptorē
ſuū tam ingratum taxauit: qui ī vltima epiſtolarū libri ter-
cij ita de Quintiliano ſcripſit. Quātum ex eiꝰ ſcriptis anim-
aduertē poſſumꝰ: nōnulla cōmoda p̄cepta artis habet. mul-
ta cōmemorat: multa colligit: ſꝫ ita diſſimilis ſui eſt vt: q̄ ali-
os docet: ipſe ignoraſſe videaꝭ. verum cōcedamꝰ illi doctrinā
ſi ita libet omnino mouēdi partes delectādiqꝫ nullas habet
Hęc ille. Ego vero terſiſſime ꝛ ſumme appoſite dixiſſe ſcripſiſ-
ſeqꝫ Quintilianum quātum iudicio aſſequi poſſum iudico.
ſed quę collegit nō multum laboris ei impoſuiſſe. nāqꝫ maxi-
ma eoꝝ pars nūc etiam alijs quādoqꝫ verbis apud Ciceronē
legiꝭ ꝛ certe Ciceronis adiecit inuentis nō ipſe ſuo innixus
eſt robore. Gratior in p̄ceptorem Plinius Cęcilius q̄ ſemꝑ
Quintilianū eundē vt diſcipulꝰ pijſſime nomiat: caſtigatiſſi-
męqꝫ doctrinę fuiſſe: ampliſſimo teſtimonio ꝓfitetur.

¶ Quę ſcripſerit Seneca — Caput. xix.

n Unc vero ſcripta Senecę recenſere libet: ſcripſit de
Remedijs fortuitoꝝ ad Gallionem fratrem librum
vnum. De Clemētia ad Neronem duos. De beneficijs ſep-
tem. De Ira tres. De Uita beata vnum. Cōſolationem ad
Martiam. Conſolationem ad Albinam matrem quam ex-
ul Cyrni edidit. De Trāquillitate vnum. Quod in ſapien-
tem nō cadit iniuria. De cauſis ciuilibꝰ. de artibꝰ liberalibꝰ.
de gubernatiōe mūdi ſingulos. de moribꝰ ꝛ de formula hone-
ſtę vitę adulterini ſunt nam qui ſcripſit chriſtianus fuiſſe vi-
deꝭ. Prouerbia etiam quę dicunꝭ Senecę aut nō ſunt Se-
necę aut miſturam habēt. Cōſolatio ad Paulinum ſiue ad
Polybiū de Polybio liberto. C. Cęſaris cum ſcripto an-
nexo de breuitate vitę ad eundem nō eſt. L. Senecę ſed. C.
Druſi filij Druſi Germanici qui Tiberium habuit patru-
um Auguſtum auūculum. M. Antonium auū Germani-
cum frēm natu maiorem ꝛ is qui ſcripſit tūc exulabat. talia
de ſe īdicat ipſe liber: veꝝ ego poſterioꝝ temporum potius

arbitror videlicet Priſciani vel circiter in pſona ei⁹ qui fue
rit ex Ceſarum familia. id cum ſtyl⁹ pđere mihi videt̄ tum
quedam dictiões que apud veteres infrequētes leguntur.
vt multotiēs ſeptem miracula orbis cōuerſatio compatior
Preterea vbi legit̄ magnum miſeriarum meaꝝ ſolatium ē
videre miſericordiam ei⁹. Seneca dixiſſet clementiam: cum
apud ſtoicos ita hec a miſericordia differat: vt a ſupſtitione
religio. Scripſit etiam de coſmographia aliquot volumia
vbi in ſitu indie eos arguit qui gangen dicūt ſeptem hoſtijs
deſcēdere ꝛ cum loquit̄ de ſitu ꝛ ſacris egypti circa ciuitatē
Sienen locum eſſe oſtēdit quem Philas vocāt: ꝙ illic Iſis
placata fuerit. Scripſit etiam de naturalib⁹ queſtionib⁹ li-
bros pulcherrimos octo ꝛ quedam alia minuta. Epiſtolaꝝ
moralium quinq; ꝛ viginti vtiliſſimū atq; ameniſſimū op⁹
ſed nō omnes eoꝝ libroꝝ partes extāt. Indicat hoc A. Gel
lius qui teſtat̄ Senecam i vigeſimoſecūdo eplaꝝ in Enniū
in Ciceronem in Virgilium quedam ſcripſiſſe que nuſquā
apparēt. Legunt̄ etiam eiuſdem libri aliquot declamationū
decem in manib⁹ ſunt ꝛ vt puto ipſi mutilati hominum incu-
ria ſed nō exiſtimant̄ omnes vni⁹: fertur ꝛ idem accidiſſe de
clamationib⁹ Quintiliani. nam Poſthumus iunior terci⁹
a patre Ceſar et Auguſt⁹ appellat⁹ in declamationib⁹ adeo
diſert⁹ fuit: vt eius cōtrouerſie ſcriptis Quintiliani dicant̄
inſerte ꝛ idem Seneca in libro ſexto Quintiliani cuiuſdā
declamatoris memīt: quapropter quidā declamatiões huic
attribuūt. Potuit autem is auus eſſe. M. Fabij Quintilia
ni et Rome rhetorem Fabio nepoti gradum facere. Fabio
certe ꝛ Flauius Domitianus Ceſar familiariter vſus ē ei-
q; nepotum curam delegauit: cōſtituit autē ꝛ nouam ſcho-
lam ꝛ ex fiſco ſalarium: que duo primo hominū Quintilia-
no Rome cōtigerunt. At Seneca declamatiões ſuas An
neo nouato ꝛ Anneo Senece Mele filijs dicauit. ita index
adhuc habet in libris vetuſtioris man⁹ ſcripſit ꝛ aliquot li-
bros Progymnaſmatū ad preexercitatiões rhetoricas per
tinētes. Ego hos eos puto quos ſuperi⁹ declamationū di-
ximus: aut ſaltem quos appellauim⁹ de cauſis ciuilib⁹. certe

nūc horum non legūtur niſi fragmētaria quędam. Trage-
dię etiam decem extant quaꝝ nomīa ſunt hęc Hercules fu-
rēs. Thieſtes. Oedipus cęc⁹. Hippolytus. Oedipus Al-
tera: Troas Medea. Agamemnon. Octauia. Hercules.
oethacus. Oedipus prior impfecta legit: nec omnes eiuſdē
eſſe volūt ſed paucas ꝛ peiores. Octauiam ṽo Senecę phi-
loſophi fuiſſe nemo ſane mētis exiſtimabit q̄ attēti⁹ eam le-
gerit: ſꝫ ex eadem familia ali⁹ poſterioris. Duos fuiſſe omni-
no in numero poetarum ſeculo ſuo teſtat Martialis cum ī-
quit Duoſq́ꝫ Senecas vnicumq́ꝫ Lucanum Facūda loqui-
tur corduba: Et hęc claroꝝ viroꝝ dinumeratio quam ſepe
facit at dubitare cogit de Quintiliano cum nuſquā int Hi-
ſpanos eos recēſeat: certe miror q̄re tacuerit p̄ſertim cum ei
multum tribuerit nam de eo ita loq̄tur Quintiliane vagę
moderator ſummę iuuētę Gloria romanę quintiliane togę
Uerum ipſe Quintilianus Hiſpanos puinciales ſuos ap-
pellat qua ex re pculdubio ex Hiſpana gēte fuiſſe cōſtat ꝛ ſi
Euſebio credim⁹ ex familia Calaguritana. Atq́ꝫ diu⁹ Hie-
ronym⁹ ex ea ciuitate fuiſſe ſcripſit ex qua etiam tpe Theo-
doſij Cęſaris Aur. prudētium Clemētem latinum chriſti-
anū ꝛ nō ignobilem poetam floruiſſe teſtat. Sidonius quo-
q́ꝫ ex nr̄is nō infacūdus vtriuſq́ꝫ Senecę elegater meminit:
ei⁹ verſus hi ſunt Non qd̄ Corduba p̄potens alumnis Fa-
cundū ciet hic putes legēdum. Quoꝝ vnus colit hiſpidum
Platona. Incaſſumq́ꝫ ſuū monet Nerone. Orcheſtram
quatit alter Eurypidis Pictum fecib⁹ Heſchylum ſequu-
tus Aut plauſtris ſolit⁹ ſonare Theſpin Cui poſt culpita
trita de cothurno Ducebāt olidę marē capellę. Sꝫ ꝛ Quī-
tilian⁹ de Philoſopho loquēs ſic ait. Omnem fere ſtudio-
rum materiam tractauit: nam ꝛ orōnes ſcripſit ꝛ ei⁹ dialo-
gi ꝛ poemata efferūtur. Nūc etiam legit dialog⁹ de deſcēſu
Claudij in cęlum vbi pulchri ꝛ acuti ioci ſunt: ſꝫ gen⁹ dicēdi
nō placet Idem Fabius aliq̄t exempla adducit de tragędijs
ſemperq́ꝫ eundē videt ſignare. Ita etiā declamationū vni⁹
meminit eodem nomīato auctore: atq́ꝫ alio ī loco ſic loquitur.
Memini iuuenis admodum īter Pomponium ꝛ Senecā

etiam de pręfationib⁹ eſſe tractatum vbi Pomponium ſe-
cūdum intelligo latinoꝝ tragicoꝝ principem cum Seneca
etiā vt credi par eſt poeta ⁊ eodem philoſopho contendiſſe.
Cōtētio vero inter eos fuit de genere dicēdi ſiue de modo
eloquutiōis an grad⁹ eliminat in tragędia dici oportuiſſꝫ ꝓ
eo q̄d eſt ſi recte cōijcio: erit domo. Extat ⁊ libellus epiſtola
rum: quę quibuſdam inuicē miſſę credūtur. ⁊ a Paulo apo
ſtolo ad Senecam et a Seneca ad Paulum indicium ma
gnę amicicię: ſed nōnulli multis rationib⁹ eam opinionē ex-
plodere nitunꝛ: pręcipueqꝫ ꝙ caracther vtriuſqꝫ ſcripti vni⁹
eiuſdemqꝫ ſcriptoris eſſe videꝛ. quodqꝫ elegātiam antiquita
temqꝫ illam caſtigatiorē ſapere nō videnꝛ. Sed hi cōfligūt
cum ſcriptis Diui Hieronymi. Nam illaꝝ extat mentio in
ei⁹ opere de viris illuſtrib⁹. Ego litem hāc decidere non au-
ſim: quin de ea re id eſſe potuiſſe aſſentior q̄d Hieronymum
conijci p̄t ⁊ decet exiſtimaſſe. Sꝫ et Auguſtinus in ep̄la ad
Macedonium memīt ep̄laꝝ Pauli ad Senecam. fuiſſe ꝟo
ipſum ī omnis gratos amicos liberalē Vel Iuuenalis oſtē
dit cū ait. Nemo petit modicis quę mittebanꝛ amicis a Se
neca. Alij ſanctorum catalogo adijciūt. alij mere ethnicum
vixiſſe cōtendunt

¶ De ſentētijs Senecę ¶ Caput. xx.

ſ Ententias vero quis colligat? eſſet enim volumen ꝑ
ſe: ſed vt ex his aliqua noſtris rebus inſeram⁹ de deo:
de fato: de natura ⁊ de fortuna ſic ſenſit. Non intelligis in-
quit te cum dicis. Natura hoc mihi pręſtat mutare nomen
deo. Quid enim eſt aliud natura? qꝫ deus ⁊ diuina ratio to-
ti mundo ⁊ partib⁹ eius inſerta quotiēs voles tibi licet ali-
ter hunc auctorem rerum appellare ⁊ Iouem optimū ma-
ximum rite dices: ⁊ tonātem ⁊ ſtatorem qui non vt hiſtori-
ci tradiderūt ex eo ꝙ poſt votum ſuſceptum acies Roma-
norum ſtetit a fuga: ſed ꝙ ſtant beneficio eius omnia ſtator
ſtabiliorqꝫ eſt. hūc eundemqꝫ ⁊ ſi fatum dixeris non mentie
ris cum fatum nil aliud ſit q̄ ſeries implexa cauſarum: ille ē
prima oīm cauſa ex qua cetere pēdent: q̄cūqꝫ voles illi noīa
ꝓprie aptabis vim aliquam: effectumqꝫ celeſtium cōtinētia

tot amplexiões eius pñt eſſe quot munera. hunc ⁊ liberum
patrem: q̃ omnium parens ſit: Herculem q̃ vis ei⁹ inuicta
ſit quãdoq̃ laſſata operib⁹ editis in ignem receſſura. Mercu
rium: q̃ ratio penes illum eſt quocũq̃ te flexeris ibi illũ vi/
debis op⁹ ſuum ipſe implet. Ergo nihil agis q̇ te negas deo
debere ſ; naturę q̃ nec natura ſine deo eſt nec de⁹ ſine natu/
ra ſed idem eſt vtrumq̃ nec diſtat: ſiq̇d a Seneca accepiſſes
Annęo te diceres debere vel Lucio nõ creditorem mutares
ſed nomen: ſic nũc naturam voca fatum fortunamq̃ omnia
eiuſdem nomĩa ſunt. Idem de morte. Mors eſt oĩm dolorũ
exolutio ⁊ finis vltra quam mala nr̃a non exeũt: quę nos ĩ
illam trãquillitatem in qua anteq̃ naſceremur iacuimus re
ponit. Mors nec bonum nec malum eſt. De purgatiõe aĩoꝝ
ſic. Integer ille anim⁹ nihilq̃ terris relinquens fugit: paulũ
ſupra nos cõmoratur: dum expurgant inhęrẽtia vitia: ſitũ
q̃ omnis mortalis ęui excutit. De mũdo et elemẽtis ſic: Ni
hil quo ſtat loco: ſtabit: omnia ſternet abducetq̃ ſecum ve/
tuſtas: necabit omne aĩal orbe ſummerſo ⁊ ignib⁹ vaſtis tor
rebit incẽdetq̃ mortalia: ſidera ſiderib⁹ incurrẽt ⁊ omni fla/
granti materia vno igne quicquid nunc ex diſpoſito lucet
ardebit. Fęlices aĩę ex ęterna ſorte cũ deo corpa in antiqua
vertentur elementa. De vita noſtra frequẽter dixit: Om
nis vita ſeruitium Dicebat eciam nos ab eo pendere cui q̇d
optimũ in nobis eſt debeam⁹. De ſapiẽte ⁊ finib⁹ et ꝟtutib⁹
atq̃ affectib⁹ diſſerebat: vt exacte Stoicus. Hoſtis irę con
tra patrocinium Peripateticoꝝ. Pudorem ⁊ verecũdiam
probauit ſupra ſtoicum quod ⁊ Cicero in officialib⁹ ſuis fe
cit Lactantius imprimis cum carpit ſuper diffinitiõe philo
ſophię. De ſtatuis ſic aliquãdo ſcripſit in libris moralibus.
Simulacra deorum venerantur: illis ſupplicãt illis ſtipem
iaciũt fabros autem qui illa fecere cõtemnunt: quid inter ſe
tam cõtrarium q̃ ſtatuarium deſpicere ſtatuam adorare et
ne cõuictu quidẽ admittere qui deos tibi faciat. De quibuſ/
dam ſcriptorum etiam loquutus eſt: Homerũ quidem om
nia ſciſſe. Virgilium nouiſſe res verbis ⁊ verba reb⁹ confer
re. Ouidium vero neſcire q̇d benedixit relinquere. De Tul

disparate si lo entiende de todos —

lio ſic dixit: Lege Ciceronē compoſitio eius vna eſt pedem ſeruat: curuat lenta. ⁊ eſt ſine infamia mollis ⁊ alio in loco. Quorundam non eſt compoſitio: modulatio eſt adeo plauditur: quid de illa loquar in qua verba differuntur. ⁊ diu expectata vix ad clauſulas redeunt quia in exitu lenta qualis Ciceronis eſt deuexa ⁊ molli ter deſinens nec aliter ꝙ̄ ſolcat ad morem ſuum pedemq; reſpondens.

¶ De Nobilitate Cordubę ⁊ aliquę Hiſpanię.
¶ Caput viceſimum primum..

h ęc de Seneca et Lucano. ſed prius libet ꝙ̄ huic hiſtorię finem faciam de Corduba colonia romana ⁊ in Hiſpanijs prima: quędam notari pręcipueq; ex lectione Strabonis. Incolę inquit putantur ſapientia pręcellere: ⁊ litterarum ſtudijs antiquiſſime vſi ſunt: vt memorandę vetuſtatis habuerint volumina vatumq; antiquiſſimos codices leges quoq; verſibus conſcriptas ab vſq; annorum ſex milibus. Pręterea neq; vna fuere lingua contenti: nam in monumentis eſt Aſclępiadeum Myrleanum in Turdetanis litterarij ludi magiſtrum fuiſſe. ſed et Gręca vtebantur poeticamq; Cordubę agitatam nec Cicero tacet nec Seneca qui in declamatione Ciceroniana Ciceronis verba refert. ea ſunt in oratiōe pro Archia. Q. inquit Metellus pius vſ ꝙ̄ eo de ſuis reb⁹ ſcribi cupiebat: vt etiam Cordubę natis et pingue ſonantibus atq; peregrinum aures ſuas dederet. Nunc vero plurimum armis eius incolę deditiſunt. Philoſtratus ē auctor Apollonium Thyaneum Bethicam coluiſſe ⁊ eas vrbes quę Bethin attingūt. Bethis quidem fluuius eſt qui proxime Cordubam alluit ab ortu circumacto alueo, pulcherrimum habet pontem: vbi ingēs rota ad leuādas aquas in canalem arci ſeruientem. Urbis noſtra tempeſtate ciuium capita habet circiter duodecim millia Baſilicam primariam continet titulo ſemper virginis columnis nobilem: ſunt enim Mauro artificio ad delectabilem ꝓſpectum ſatis ingenioſe diſpoſitę ⁊ vltra numero ꝙ̄ mille ⁊ tre

Col.a prima Romanorū Corduba in Hispanijs

Entiende bien el autor de Cordova lo q dize Strabon de la sabiduria de los Turdetanos.

Abolafia,
Subia el agua al alcacar en tiempo del autor..

Las colunas de la igl.a mayor.

nota la nobleza de los Jaspes i piedras destas colunas.

cētę: alię porphyreticę: alię Synadicę: aliquę etiam onychi-
tides: ⁊ aliquę ex ophitico lapide. ingens earum numerus
ex Romanis ędificijs ſiquidem huiuſmodi res Theodoric⁹
Liuphrandusq; alijq; Gotici atq; Longobardi ⁊ deinceps
Rauennę exarhi principeſq; barbari in varia loca tranſtu-
lerunt. Ex hac ortos ciuitate tradunt pręclaros illos natu-
ralium ſcriptores Auicennam: Auerrhoim. Rhaſim. Al-
bucaſſem vel Albubacherem. Aliabatā ⁊ Auampacem lin-
guę omnes Arabicę ſed ingenij pręcellentis: in quis pręni-
tet Auerrhois cum Arabes omnes naturali credatur ante
iſſe doctrina. Hinc etiam ⁊ Algazeles qui eadē dialecto me-
taphyſica ⁊ Alpharabius Albunaſar cognomento qui de
diſciplina militari ſcripſere. Hos ſequitur non vulgaris ſcri-
ptor patria Gerundenſis: nomine Moſes: fato iudęus: pro-
feſſione theologus. Sed hos omnes pręceſſit Foar pręno-
mine, Eben hoc eſt dominus: fuit enim rex Cordubenſium ⁊
princeps ſcholę quę Arabi gręa a gręca ⁊ arabum litteratu-
ra dicta eſt. Sed et Alphonſius rex primus Tabulam: qua
nunc vtimur numerariam aſtronomię digeſſit: oſtenditq;
quod opus tamen alij referunt ad quendam Halim clariſſi-
mum aſtrologum is cognomine dictus eſt Eben Rhagel.
quia ⁊ ipſe ex regulis fuit. Item alius Eben multi nominis
dict⁹ Arenos rex Valentię eiuſdem generis qui libros de
animalium natura ęmulatione Ariſtotelis cōſcripſit ſatis
affluente copia. Eſt igitur clariſſima nobilitate ingeniorum
Hiſpania nec iam Italię Gręcięq; cedit ⁊ vt liquido hoc itel-
ligatur libet mihi cuneum quendam hoc loco interſerere, vi-
rorum illuſtrium. Mitto Viriattū Luſitanum. mitto Mā-
donium ⁊ Indibilim claros duces. an Traianus an Hadri-
anus an Theodoſius Arcadius Honorius et Theodoſius
alter Romani cęſares pudendi fuere. Hinc Vlpiorum no-
bile genus. hinc Melę iuricōſulti ⁊ iunior ⁊ ſenior. Regulo-
rum quoq; familiam tradit Joſephus ex Corduba originē
habuiſſe. Vnde cum alij multi tum is Hęmilius Regulus
qui in Caligulam cōiurauit. Silius Italicus ex Italica vr-
be Bęthicę Pompeius Trogus qui hiſtoriam tam vberē.

Hali Abbas.

confunde mal al Moisés Cordubense con el Gerundense [illegible] porque Cordubensis.

Hali, o Aben ragel Astrologos moros naturales de Cordova de quien el Rey don Alo el Decimo saco sus tablas.

La familia de los Regulos originaria de Cor.

ſcripſit Comus poeta ⁊ Junius Columella Gaditani. M
Martialis ⁊ Licinianus poetę celtiberi ex vrbe Bilbili. P.
Licinius Barcinonenſis, ex Barcinone quoqȝ claruit Ro
mę Surarum familia ſatis ampla Ualerianus et Prudē
tius ex Calagurio Decianus poeta ⁊ Julian⁹ orator Eme
ritenſis, ex Tarrhacone Paulus Oroſius hiſtoricus qui
in patria diu vixit carthagine apud Aphros obijt ſed Ro/
mę ſepultus eſt in fano Euſebij ad Tropęa Marij. Auit⁹
gręce eruditus vertit dogmata Luciani in latinam linguaȝ
notiſſimus Oroſio. Iſidorus varię eruditiões ſed confuſa/
neę ex carthagine ſpartaria. Pactianus Barcinonenſis
Dexter item Pactiani epiſcopi filius: ad quem miſit dedica
uitqȝ Hieronymus librum de viris illuſtribus: fuit is pręfe
ctus pretorio vt legitur in demonſtratiua, eiuſdem contra
Rufinum. Fuit ⁊ Barcinonius Olympius qui ſcripſit ad
uerſus eos qui dicunt non inobedientia ſed natura inſertū
naturę humanę malū. Damaſus papa vt creditur ex agro
Gerundenſi: Leander frater Iſidori epiſcopus Hiſpalēſis
cui idem Iſidorus in dignitate ſucceſſit: ad quē mittit dicat/
ꝗ librum moralium diuus Gregori⁹ Item Maximus Cę/
ſar auguſtanus epiſcopus ⁊ ex Hiſpania hiſtoricus. In his
nō ignobilis Braulio etiā Cęſarauguſtanus: floruit Mau
ricio cęſare ad quem dicata ſunt collectanea naturalis hiſto
rię Iſidori. tum Julianus Toletanus tum Eutropius prę
ſul Ualentinus elegans ſcriptor cum Juſto eius fratre epi
ſcopo Ilergetano. Helius iuuencus preſbyter Cardinalis
qui euangelia heroico explicuit. Pręterea Hatylius Seue
rus de genere illius Seueri ad quem Lactantij duo epiſto
larum volumina ſcripta ſunt. ſcripſit is librum de vita ſua
nomine cataſtrophen et Ualentiniano principe obijt, La/
tronianus quoqȝ metrico opere veteribus comparandus:
cęſus eſt Treueris cum Priſcilliano Feliciſſio et Eucratio
a Factionis Hyctianę auctoribus. Fuit etiam ex Hiſpania.
P. Audientius qui ſcripſit opulētiſſimos cōmentarios cō
tra Manicheos Sabellianos Arrianos ⁊ photinios qui et
Bonoſij cognominati fuere. Item vt ad inferiora tempora

Canius

vide Possevinum in Apparatu verbo Aquilius Severus.

deſcendamus Ramundus Barcinonenſis: quo adiutore i Decretalium libris Gregoriꝰ papa vſus eſt ⁊ alter Ramū dus Lullus ex inſulę maioribꝰ. Tum Lucianus Colomi nius is maioribus obijt ⁊ ſepultus eſt. Sed ⁊ multi alij ob ſcurioris nomīs quos recenſere tędio eſſet. Adijciam pic qꝫ aliquid grā Culumellę: eundem Strabonem teſtari in vno ętatis ſuę cenſu equeſtris ordis Gaditanos viros quingē tos eſſe cenſos: quod in nulla tunc Italicarum vrbium prę ter Patauinos euenit. Id volui notari vt q̄nta fuerit Hiſ panis tum hominum claritudine: tum rerum omnium ſplē dore eo tempore cōijci poſſit: cum ex vna ciuitate: ⁊ quę i an gulo orbis terrarum eſt ⁊ in oceano tanta nobilitas conſpi ci potuerit. Nos vero hęc colligere ſcribereqꝫ ſuperſediſſe mus: ſi quę Fabius Ruſticus in hiſtoria complexus eſt ite gra haberentur. Is enim vitam omnem Senecę diligentiſ ſime conſcriptam ſuis inſeruiſſe hiſtorijs ab omnibus credi poteſt qui Cor. Taciti legerūt annales. Scribēt vero alij fortaſſe plura: ſed maiori diligētia accuratiuſqꝫ vt hiſtorię veritas eluceat certum habeo fore pauciſſimos:

hic

Pauli Pompilij de vita Senecę ad Lopim decanum Valentinum hiſtoria finit. Ex ſodalitate litteratorū ſancti Victoris et ſociorū in Quirinali.

T M C M

Teſtimonium vitę Calliſti Tercij Pontifi-
cis Maximi pie integerrimeqꝫ actę quocūqꝫ ſuę
ętatis gradu.

¶ Paulus Pompilius ad muſam ſuam

c Vi nūc Herorum meditaris carmina Clyo?
Dic age: num latios tentas ornare Catones?
Nunquid Ariſtidem? vel qui vi contudit omnem
Sparthani faſtum: libertatemqꝫ redemit:
Et patrijs potuit fęlix occumbere Thebis.
An potius lętis pręconia cantibus illi
Adijcies? contra nymbos atqꝫ ęquora terris
Omnibus eſt ingens cui condita lignea moles/
An qui iram auerſi modulatus Nablia flexit
Sępe dei? certe non fruſtra Barbyton aptas:
Concinnaſqꝫ fides: admota comminus aure
Tentatis neruis: et hianti molliter ore
Nec tu etiam phębum dictura es: vanaqꝫ priſcę
Numina culturę: cum nondum clara per omnes
Biſſenis terras tuba vocibus acta cucurrit
Ingenium tu muſa meum: cui dicere laudes
Eſt ꝓprium: dic quem nuꝑ tibi contigit altę
Ob mentis precium: ꝟtutes atqꝫ retentas
Mirari: exemplum noſtrę admirabile vitę
Nimirum hic Alphonſus erit: ſic Setabis illum
Patria: ſed terno Calliſtum Roma vocauit
Ordine pontificum: Petri cū prora nataret
Temonem docto ceſſiſſe aliquādo magiſtro.
Borgia ꝓgenies antiqui ſanguinis: vnus
Nobilis hic atauis: doctrina: moribus: omni
Parte Melethei digniſſim⁹ ore poetę.
Vera cano: quo fit verear ne ꝑmere: quicq̄d
Hiſtorię pariter: tot⁹ teſtatur ⁊ orbis.
Dic rogo: quis nam hoīm noſtro qui tempore ſacris

Se dederit rebus ſponſa requieſcit in vna?
Huic ſatis vna fuit cõmiſſa Ualentia iuſto
Cum titulo: renuens apicem ⁊ vi pene coactus
Puniceum accepit: ſed ⁊ alti culmen honoris
Cui inhiant alij: potuit quoqȝ ferre rogatus.
O cęcę mentes hominum: quas peſſima turbat
Ambitio: clauſa oſtendũt his artibus aſtra
Alphonſi modus ⁊ vitę frugalis honeſtas.
Mouerat ante tamen fortunę quaſlibet horas
Ipſe ſuę diuinit⁹: ergo optauit ⁊ iſtis
Eſſe exemplo alijs in rebus. Dęniqȝ tractu
In toto vitę: quis regum fędera? pacem?
Quis bellis curat poni feruentibus arma?
Quis pacat populos? quis Conciliabula ſoluit?
Semper ad hęc p̄ſto eſt Alphonſus Borgia: terra
Atqȝ mari: nũc ad zephyꝝ: nũc miſſus ad Eurum:
Nunc recta ſeptem legatus ad vſqȝ Triones.
Uerum quo raperis? ſatis eſt iam muſa canatur
In Turcas odium: belliqȝ impigra voluntas.
Sancte ſenex: cęlo ſtatim ſubiture parabas
Tu ne arma in Turcas? Bizanti tu ne putaſti
Magnanime atqȝ inuicte ſenex munimina poſſe
Iam per te redimi ſcythicis defenſa ſariſſis?
Sed iam te reddit cęlo octogeſimus annus.
Mitte libros: legiſti iam ſatis. I. pete vultus
Diuinos: illic tibi contemplare tuendo
Lecta: ⁊ apud ſummũ noſtri reminiſcere regem:
Nos quoqȝ quo capiat ſtellantis regia cęli.
Sint hęc pauca ſatis Elyo: iam Barbyton intra
Thecam conde ſuam: et ſerua: cras plura canemus

¶ Sylua Alphonſina finit

REAL ACADEMIA BIBLIOTECA DE LA HISTORIA